

DKJL-spelregelspelletjes

Tijdens de DKJL-les oefen je de spelregels in echte gesprekken.

Wil je extra oefenen? Kies dan een spelregelspelletje.

Reflecteer na afloop kort samen: wat levert deze spelregel op?

Hoe hielp het om beter naar elkaar te luisteren of rekening te houden met verschillen? Zorg dat iedereen op zijn of haar eigen manier kan meedoen – met woorden, gebaren of tekenen – zodat alle stemmen gehoord worden.

In de spelletjes staan voorbeeldstellingen. Meer voorbeelden nodig?

Gebruik voorbeelden die leerlingen zelf inbrengen uit hun leefwereld – muziek, familie, sport of favoriete eten – zodat iedereen zichzelf terugziet in de discussie.”

DISCUSSIËREN KUN JE LEREN

DE SPELREGELS

1. **LUISTER NAAR ELKAAR.**
2. **LAAT ELKAAR UITPRATEN.**
3. **HOUD REKENING MET GEVOELENS.**
4. **PROBEER IEDERS STANDPUNT TE BEGRIJPEN.***
5. **ACCEPTEER DAT JE HET SOMS NIET EENS BENT.**
6. **GEBRUIK DE IK-BOODSCHAP, ARGUMENTEN EN VOORBEELDEN.**
7. **DENK KRITISCH NA.***
8. **WEES EERLIJK OVER DE FEITEN.**
9. **SPREEK BONDIG EN KORT.**
10. **WEES JE BEWUST VAN JE LICHAAMSTAAL EN STEMGEBRUIK.**

* Probeer je in de ander te verplaatsen. Sta open voor argumenten.

** Bedenk steeds: "Klopt het feitelijk wat de ander zegt?
Waar komen de feiten vandaan? Wat vind ik?"

DKJL
Discussiëren Kun Je Leren

1. LUISTER NAAR ELKAAR.

Laat leerlingen in tweetallen werken. De leerlingen zitten rug aan rug.

Eén van hen krijgt een afbeelding of voorwerp en beschrijft dat. De ander luistert goed en probeert te raden of te tekenen wat de ander omschrijft.

Reflectie

Bespreek bij wie het goed lukte. Wat maakte het makkelijk of juist moeilijk? Hoe kun je ervoor zorgen dat je echt goed luistert naar wat iemand zegt?

DISCUSSIËREN KUN JE LEREN

DE SPELREGELS

1. **LUISTER NAAR ELKAAR.**
2. **LAAT ELKAAR UITPRATEN.**
3. **HOUD REKENING MET GEVOELENS.**
4. **PROBEER IEDERS STANDPUNT TE BEGRIJPEN.***
5. **ACCEPTEER DAT JE HET SOMS NIET EENS BENT.**
6. **GEBRUIK DE IK-BOODSCHAP, ARGUMENTEN EN VOORBEELDEN.**
7. **DENK KRITISCH NA.***
8. **WEES EERLIJK OVER DE FEITEN.**
9. **SPREEK BONDIG EN KORT.**
10. **WEES JE BEWUST VAN JE LICHAAMSTAAL EN STEMGEBRUIK.**

* Probeer je in de ander te verplaatsen. Sta open voor argumenten.

** Bedenk steeds: "Klopt het feitelijk wat de ander zegt?
Waar komen de feiten vandaan? Wat vind ik?"

DKJL
Discussiëren Kun Je Leren

2. LAAT ELKAAR UITPRATEN.

Creëer eerst bewust wat chaos. Vorm tweetallen en geef ze een eenvoudig gespreksonderwerp, bijvoorbeeld "Wat vindt jij een fijne manier om te ontspannen?" Laat iedereen tegelijk praten, zonder te luisteren (ongeveer 30 seconden).

Bespreek hoe dit voelde. Heb je gehoord wat de ander zei?

Gebruik daarna dezelfde tweetallen opnieuw met een nieuw onderwerp.

De eerste leerling vertelt in 20 seconden iets. De andere leerling herhaalt eerst kort wat de ander zei en mag daarna zelf vertellen.

Wissel daarna de rollen.

Reflectie

Hoe voelde dit tweede gesprek? Hoe merk je dat iemand echt luistert? Wat doe jij zelf om de ander uit te laten praten?

3. HOUD REKENING MET GEVOELENS.

Optie 1 Emotiebal

Laat iedereen in de kring staan. Geef één leerling een zachte bal.

Die bedenkt een emotie en beeldt die uit. De leerling gooit daarna de bal door. De ontvanger benoemt de emotie en beeldt die vervolgens zelf uit. Klopt het? Dan kiest diegene een nieuwe emotie. Emoties kun je op verschillende manieren laten zien – met je gezicht, je stem of je houding. Iedereen doet dat anders en dat is oké.

Reflectie

Was het moeilijk om bepaalde emoties uit te beelden of te herkennen? Hoe komt dat volgens jullie? Concludeer dat sommige emoties duidelijk zichtbaar zijn, maar lang niet altijd aan iemand te zien zijn.

Optie 2 Gevoel in gesprek

Introduceer een korte stelling en verdeel de klas in kleine groepjes.

- › Groep A: reageert begripvol en houdt rekening met gevoelens.
- › Groep B: reageert zonder rekening te houden met gevoelens (onderbreken, lachen, sneren).
- › Groep C: gebruikt ondersteunende lichaamstaal en rustige toon.

Na twee minuten wisselen de groepen van rol.

Reflectie

Hoe voelde het als er níet werd gelet op gevoelens? Wat maakte dat het gesprek prettiger verliep als dat wél gebeurde? Wat kun je volgende keer doen om beter rekening te houden met gevoelens?

4. PROBEER IEDERS STANDPUNT TE BEGRIJPEN.*

Schrijf een stelling op het bord. Laat leerlingen kiezen of ze het eens of oneens zijn.

Ze bedenken een argument voor hun eigen standpunt en vertellen dat aan hun schoudermaatje. Daarna bedenken ze een argument voor het tegenovergestelde standpunt en delen dat eveneens.

Reflectie

Was het lastig om een tegenargument te bedenken? Waarom?

Besprek waarom het goed is om je in te leven in een ander standpunt en hoe dat helpt tijdens een discussie.

Variatie **Gekke antwoorden**

Verdeel de groep in tweeën. De ene helft bedenkt grappige of gekke antwoorden op vragen als:

- › Hoe maak je lekkere koekjes?
- › Hoe vang je een kip?
- › Wat kun je doen om fit te blijven?

De andere helft bedenkt normale antwoorden. Alle antwoorden gaan in een bak. Trek een briefje en lees het antwoord voor. De klas probeert er serieus op te reageren, zonder te lachen (spreek eventueel een grappige 'boete' af voor wie het niet lukt).

Reflectie

Waarom vinden jullie sommige antwoorden wél of juist niet goed? Kun je argumenten bedenken waarom een gek antwoord misschien tóch zou kunnen kloppen?

- * Probeer je in de ander te verplaatsen. Sta open voor argumenten.

5. ACCEPTEER DAT JE HET SOMS NIET EENS BENT.

Trek in de klas een denkbeeldige lijn van *helemaal eens* naar *helemaal oneens*.

Lees een aantal stellingen voor. De leerlingen kiezen hun plek op de lijn. Laat enkele leerlingen kort uitleggen waarom ze daar staan.

Als iemand een overtuigend argument hoort, mag diegene een stap opzij zetten – maar dat hoeft niet.

Reflectie

Hoe voelde het om ergens anders te blijven staan dan de meeste klasgenoten? Waarom is het goed om verschillen te accepteren?

DISCUSSIËREN KUN JE LEREN

DE SPELREGELS

1. **LUISTER NAAR ELKAAR.**
2. **LAAT ELKAAR UITPRATEN.**
3. **HOUD REKENING MET GEVOELEN.**
4. **PROBEER IEDERS STANDPUNT TE BEGRIJPEN.***
5. **ACCEPTEER DAT JE HET SOMS NIET EENS BENT.**
6. **GEBRUIK DE IK-BOODSCHAP, ARGUMENTEN EN VOORBEEDEN.**
7. **DENK KRITISCH NA.***
8. **WEES EERLIJK OVER DE FEITEN.**
9. **SPREEK BONDIG EN KORT.**
10. **WEES JE BEWUST VAN JE LICHAAMSTAAL EN STEMGEBRUIK.**

* Probeer je in de ander te verplaatsen. Sta open voor argumenten.

** Bedenk steeds: "Klopt het feitelijk wat de ander zegt?
Waar komen de feiten vandaan? Wat vind ik?"

DKJL
Discussiëren Kun Je Leren

6. GEBRUIK DE IK-BOODSCHAP, ARGUMENTEN EN VOORBEEDEN.

Geef elke leerling een korte mening zonder onderbouwing, bijvoorbeeld:

- "Gym is stom."
- "Volwassenen moeten ook een schermlijmet krijgen."

Laat leerlingen de zin omvormen tot een volledige *ik-boodschap* met argument en voorbeeld:

"Ik vind gym niet leuk, omdat ik liever rustige dingen doe, zoals tekenen."

Reflectie

Wat maakt een ik-boodschap sterker dan gewoon zeggen wat je vindt? Hoe kun je iemand beter overtuigen met argumenten en voorbeelden?

7. DENK KRITISCH NA.**

Optie 1 Vraagbattle

Verdeel de klas in twee teams. Geef een stelling, bijvoorbeeld:

"Sociale media zijn slecht voor kinderen."

De teams stellen om de beurt kritische vragen (geen meningen!).

Bijvoorbeeld: "Wat bedoelen we met 'slecht'?"

of "Geldt dat voor alle leeftijden?"

Het team dat de meeste goede vragen bedenkt, wint.

Optie 2 Feit of mening

Verdeel de klas in kleine groepjes. Ieder groepje krijgt een uitspraak en bedenkt in vijf minuten één feit en één mening om daarbij te gebruiken.

Ze presenteren dit aan de klas.

★ ★ Bedenk steeds: "Klopt het feitelijk wat de ander zegt? Waar komen de feiten vandaan? Wat vind ik?"

8. WEES EERLIJK OVER DE FEITEN.

Optie 1 Waar of niet waar?

Iedere leerling bedenkt twee waarheden en één leugen over zichzelf.

Om de beurt vertellen ze hun drie uitspraken. De anderen proberen te raden wat niet waar is.

Optie 2 Feit of fabel

Lees korte stellingen voor en laat leerlingen aangeven of het een feit of fabel is.

Voorbeelden:

- › De zon draait om de aarde.
- › Niet alle spinnen zijn gevaarlijk voor mensen.
- › Chocolate komt van een boom.
- › Kinderen mogen in Nederland stemmen bij verkiezingen.
- › Een mening is hetzelfde als een feit.

Na elk antwoord leg je uit wat klopt en hoe je dat kunt controleren (bijvoorbeeld via een bron of ervaring).

★ ★ Bedenk steeds: "Klopt het feitelijk wat de ander zegt? Waar komen de feiten vandaan? Wat vind ik?"

9. SPREEK BONDIG EN KORT.

Geef een eenvoudige stelling, of laat leerlingen er een bedenken.

Bijvoorbeeld: *“Er moet meer buitenspelen op school.”* of *“Huiswerk is belangrijk.”*

Leerlingen krijgen 30 seconden bedenktijd en mogen vervolgens hun mening geven in maximaal tien woorden.

Stimuleer creativiteit en duidelijkheid: de boodschap moet kloppen, ook al is ze kort.

Variatie

Speel de *“10-secondenpitch”*: leerlingen hebben tien seconden om hun mening te formuleren.

Reflectie

Wat maakt een korte uitspraak duidelijk of juist onduidelijk?

Hoe kun je kort en bondig zijn zonder belangrijke informatie weg te laten?

- ★ Probeer je in de ander te verplaatsen.
Sta open voor argumenten.

10. WEES JE BEWUST VAN JE LICHAAMSTAAL EN STEMGEBRUIK.

Laat leerlingen in tweetallen werken.

1. Laat ze een zin zeggen, bijvoorbeeld:
 - › “Ik ben het niet met je eens.”
 - › “Dat vind ik juist wél leuk.”
 - › “Ik heb daar een ander idee over.”
2. Geef telkens een emotie of houding mee (blij, boos, verlegen, trots, zenuwachtig, kalm).
3. De ander raadt welke emotie of houding wordt uitgebeeld.

Bespreek daarna:

- › Hoe kon je dat zien of horen?
- › Wat deed de stem of het lichaam waardoor je dat dacht?

Mini-debat

Gebruik een korte stelling, bijvoorbeeld: “kinderen moeten meer bewegen”

- › Ronde 1: leerlingen gebruiken overdreven lichaamstaal en schreeuwende stem.
- › Ronde 2: leerlingen praten rustig, met open houding.

Reflectie

Welke ronde was fijner om te volgen? Wanneer luisterde je beter?
Wat doen toon, houding en tempo met de reactie van de ander?

Stemgebruik en lichaamstaal verschillen per persoon en per cultuur. In sommige culturen uiten mensen zich rustig en bedachtzaam, in andere juist energiek en expressief. Geen van beide is beter: in elk gesprek gaat het om wederzijds respect en echt luisteren – niet om hoe hard of zacht iemand spreekt.

DISCUSSIËREN KUN JE LEREN

DE SPELREGELS

1. **LUISTER NAAR ELKAAR.**
2. **LAAT ELKAAR UITPRATEN.**
3. **HOUD REKENING MET GEVOELEN.**
4. **PROBEER IEDERS STANDPUNT TE BEGRIJPEN.***
5. **ACCEPTEER DAT JE HET SOMS NIET EENS BENT.**
6. **GEBRUIK DE IK-BOODSCHAP, ARGUMENTEN EN VOORBEELDEN.**
7. **DENK KRITISCH NA.***
8. **WEES EERLIJK OVER DE FEITEN.**
9. **SPREEK BONDIG EN KORT.**
10. **WEES JE BEWUST VAN JE LICHAAMSTAAL EN STEMGEBRUIK.**

* Probeer je in de ander te verplaatsen. Sta open voor argumenten.

** Bedenk steeds: “Klopt het feitelijk wat de ander zegt?
Waar komen de feiten vandaan? Wat vind ik?”

DKJL
Discussiëren Kun Je Leren

★ Probeer je in de ander te verplaatsen.
Sta open voor argumenten.